

Høring - NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050 - rapport av Klimautvalget 2050

Vi viser til henvendelsen fra Akademikerne 30. oktober, og takker for muligheten til å komme med innspill til Akademikernes fellesuttalelse. Vårt innspill til Akademikernes fellesuttalelse er utarbeidet i samarbeid med Veterinært bærekraftforum (VetKraft.no)

Fra «alle» i forskningsverdenen, FN, EU, Regjeringen, med flere – også klima- og miljøministeren ved presentasjonen av rapporten, er meldingen entydig: «Natur- og klimakrisen er vår tids største utfordring». Utgangspunktet i Klimaloven, vedtatt av Stortinget er følgende: i forhold til 1990 skal CO₂-utslippene i 2030 være halvert (§ 3), og i 2050 være redusert med 90-95% (§ 4).

Mandatet for utvalget var, slik det er gjengitt i høringsbrevet, “å gjøre en helhetlig gjennomgang av veivalgene Norge står ovenfor for å nå klimamålet i 2050, og å vise hvordan Norge kan bli et lavutslippssamfunn i 2050, på en mest mulig kostnadseffektiv måte, med effektiv ressursbruk og et konkurransedyktig næringsliv. Omstillingen må også bidra til en utvikling som sikrer naturmangfoldet og et bærekraftig velferdssamfunn”

Utvalget har levert en enstemmig rapport hvor det bl.a. konkluderer med at

- Alle beslutninger som tas i dag må baseres på et mål om at så godt som alle klimagassutslipp i Norge må være fjernet for godt innen 2050. Norsk klimapolitikk må vektlegge varig omstilling til nullutslipp og tempoet i omstillingen må økes.
- Arealpolitikken må begrense tap av natur og bidra til bevaring av naturens karbonlagre.

Det har ifølge rapporten, sin bakgrunn i at:

- Norge skal redusere utslippene fra nå ca. 50 mill. tonn CO₂ til mellom 5 og 2,5 mill. tonn i 2050 (jfr. Klimaloven). Et hovedspørsmål blir da: «Hvem skal «få lov» å slippe ut noe av «restkvoten» på mellom 2,5 og 5 mill. tonn i 2050?»
- Av CO₂-utslippene i 2050 er noen utslippskilder (ca. 1 mill. tonn CO₂) uunngåelige (bl.a. ville drøvtyggere, og flere nevnt under framleggingen). Landbruket alene, som nå slipper ut ca. 5 mill. tonn må også bidra med flere kutt, men forventes ikke å kunne redusere sitt utslipp radikalt. Dvs. at i 2050 forventes landbruket alene å stå for det aller meste av restutslippskvoten. Dette er en erkjent realitet som legges som premiss. Dvs. at alle andre sektorer må ha praktisk talt null-utslipp eller bidra til netto fjerning av CO₂, f.eks. vha. CCS.

<u>Restutslippet i 2050</u>	<u>Hvis 5 mill. tonn</u>	<u>Hvis 2,5 mill. tonn</u>
Uunngåelige	1 mill.	1,0 mill.
Landbruket	4 mill.	1,5 mill.
Alt annet	0	0

Med andre ord; det er ikke rom for dagens jordbruk eller for planlagte petroleumsaktiviteter selv om alle andre utslipp er null.

Veterinærforeningen sine innspill til Akademikernes felles høringsuttalelse er:

- Vi støtter utvalgets enstemmige hovedkonklusjoner. De er basert på omfattende utredninger og har en bred kunnskapsbasert tilnærming. Deres konklusjoner er viktige og må følges opp.
- Vi mener at forslagene til endringstiltak som er beskrevet i NOUens Del C *Veivalg og virkemidler* og Del D *Organisering for klimaomstilling* i det store og det hele er nødvendige og hensiktsmessige. Men, i punktene under har vi eksemplifisert noen temaer vi skulle ønske ble tydeligere adressert.
 - På et prinsipielt grunnlag, er import av fôrråvarer og mat fra andre lands natur- og hav- og landbruksarealer i utgangspunktet er problematiske. Under de naturgitte forhold vi har i Norge er en viss import likevel uunngåelig. Økt selvforsyningsgrad er av ulike grunner et viktig mål.
 - Utfordringene for *naturmangfoldet* er ikke tilstrekkelig belyst. Alle tiltak må sees i sammenheng med utfordringene både for naturmangfoldet og for klimaet.
 - Klimaendringenes innvirkning på menneskers og dyrs helse ikke er omtalt spesielt. Én helse - sammenhengen mellom mennesker, dyr og miljø, blir stadig viktigere, og burde vært belyst.
 - Omkostningene som følge av klimaendringene og de tilpasninger som må skje, må framheves. Konsekvensene av endret klima er allerede tydelig merkbare også i Norge med varmere, våtere og villere vær. Klimatilpasning vil derfor bli stadig viktigere, bl.a. for å sikre forsyningen av nok mat og drikkevann av tilstrekkelig godkvalitet - også hygienisk.
- Kapittel 7 *Matsystemet* dekker etter vårt skjønn bredt med hensyn til rammer, utfordringer og dilemma i hav- og landbruk. Men motsetningen mellom en eventuell nedskalering av drøvtyggerproduksjonen og en ønsket økt bruk av grasarealer og utmarksbeiter, er ikke drøftet. For målsetningen om å få ned klimagassutslipp fra husdyrproduksjonen, må tall for norske husdyr brukes, og ikke globale gjennomsnittstall, slik de nordiske kostholdsradene (NNR) har basert seg på.
 - Utvalgets anbefalinger under punkt 7.2 (side 154), synes imidlertid ikke helt å gjenspeile kapittelets innhold. Slik det nå står, fremstår de som noe mangelfulle og mindre nyanserte.
 - Anbefalingene hva angår norsk kjøttproduksjon må nyanseres, blant annet mht. til de ulike husdyrproduksjonene og driftsformer.
 - Rammene for akvakulturnæringen, både mht. produksjon og eksport, samt premissene for videre vekst, blir ikke i anbefalingene utfordret. Fôrets klimafotavtrykk er viktigst å få ned, men er ikke tilstrekkelig.

- Vi må unngå at kortsiktige tiltak som medfører at norskproduserte varer, herunder kjøtt basert i hovedsak på norske ressurser, blir utkonkurrert av importerte produkter produsert på enda dårligere måte. Lønnsomheten og dyrevelferden i en langsiktig bærekraftig norsk husdyrproduksjon må sikres.

Avslutningsvis ønsker vi å påpeke at det er behov for å drøfte oppfølging av rapportens anbefalinger for hver av de sektorene hvor våre medlemmer er involvert, så som matproduserende dyr, inkludert akvakultur, sports- og familiedyr og veterinær samfunnsmedisin med bl.a. drikkevann og «én helse». Oppfølgingen må baseres på en helhetlig vurdering i et tverrfaglig samarbeid. Veterinærforeningen vil bidra aktivt i den nødvendige omstillingen, men erkjenner at vi kan stå i en utfordrende situasjon, da omstillingen vil få konsekvenser for sektorer hvor mange veterinærer arbeider.

Med vennlig hilsen

Sentralstyret i Veterinærforeningen
v/ Bente Akselsen

Veterinært bærekraftforum
v/ Thorbjørn Refsum